

Monumentnummer*: 516653

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 18 december 2001
Kadaster deel/nr 82687/193

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Etten-Leur	Etten-Leur	Noord-Brabant					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Tamboerijn	1			4876 BS	Etten-Leur		
Bisschopsmolenstraat	162 B	B		4876 AS	Etten-Leur		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Etten-Leur	L				13085		

*Omschrijving***

Inleiding

Huize Adama, is gebouwd in de 16de eeuw. Jonkheer Hendrick van den Broeck, schout van Etten en Sprundel, is in 1580 waarschijnlijk de eerste bewoner van het huis. Daarna zijn zoon Engelbreght, die de functie van zijn vader overnam. Engelbreght was getrouwd met Maria Proeninck uit Deventer, die de helft van het kasteel "Herlaer" in Sint Michielsgestel bezat. Hun dochter Maria, geboren in 1605, trouwde met de Friese Jonkheer Reinier Pybes d'Adama. Hun familiewapen prijkt boven de deur. Het is een alliantie-wapen bestaande uit twee schilden die met elkaar verbonden zijn door een eikentak in houtkleur daaraan hangend met zilveren linten. Links het accoladeschild van Jonkheer Reinier Pybes d'Adama dat uit vier kwartieren bestaat (bijlage 2).

Deze Reinier nam de functie van zijn schoonvader over en verloor die na de vrede van Munster (1648) en wel in 1654. Het gezin d'Adama van den Broeck telde acht kinderen. In 1678 vertrok het laatste familielid van hier naar het kasteel Herlaer. Vanaf toen werd Huize Adama een soort statussymbool voor hoge, veelal buitenlandse militairen, die aan de K.M.A. in Breda verbonden waren. Rond 1800 werd het verkocht aan boer Pieter Boots. Het raakte in verval en werd gewijzigd in 18de en 19de eeuw. In 1820 is het een omgracht huis met brug. In 1819 wordt door zusters Franciscanessen besloten na bespreking met pastoor Oomen het huis te kopen op naam van Adriaan Michiel van Hooydonk, vader van de president van het seminarie Mgr. van Hooydonk, om hier een kostschool te

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

vestigen die op 5 mei 1820 werd geopend.

Tussen 1834 en 1861 wordt het huis aan de voorkant uitgebreid door middel van twee parallelle vleugels van twee bouwlagen onder zadeldaken met daarin scholen, rectoraat en het pensionaat. Tussen deze vleugels ontstaat het "voorplein". Huize Adama is dan nog steeds zichtbaar vanaf de straat. Dit zicht verdwijnt in 1864 bij de bouw van het poortgebouw. De uitbreidingen vormen de voorbouw (onderdeel II). Bij de bouw van het poortgebouw krijgt het gesticht een pandhof. De hof kreeg de naam St. Antoniusplein.

Ook aan de achterkant wordt het huis uitgebreid en wel in het verlengde van de aangebouwde voorvleugels. In 1850 komt aan de zuid-oostkant de kapel (onderdeel III) en in 1870 aan de zuid-westkant het "slot" van de zusters waarin de woon- en werkvertrekken en slaapzalen (bij de renovatie van 1980 wordt deze vleugel weggebroken en vervangen door nieuwbouw).

Omschrijving

Huize Adama is een dwarshuis met twee bouwlagen onder dubbel zadeldak op een rechthoekige plattegrond met voorgevel op het noord-oosten. Het dak is belegd met grijze oud-Hollandse pannen. Deze gevel heeft een rondbogige geprofileerde hardstenen ingang met ijzeren klopper en slotplaat (17de eeuw). Steen met alliantiewapen boven de ingang van de eerste bewoners van Huize Adama. Getoogde schuifvensters, op de begane grond voorzien van luiken en een achtentwintig ruitsverdeling met ijzeren roeden. Op de verdieping met vierentwintig ruitsverdeling. Ontlastingsbogen boven de oorspronkelijke vensters. Twee stoeppalen met gekrulde staven. De symmetrische voorgevel van Huize Adama is vijf traveeën breed. Links van de voordeur de herenkamer en rechts de opkamer (bij de zusters bisschopskamer genoemd) met er onder een gewelfde kelder. Aan de achterkant van het huis wordt in 1870 door architect Soffers op de verdieping de brevierkapel (nu kapittelzaal) gebouwd met een gestucadoord tongewelf. Tevens krijgt het dan aan de achterkant twee bouwlagen en twee parallelle zadeldaken. Oorspronkelijk had het slechts één zadeldak. Sinds de laatste renovatie is de ruimte tussen de nok van beide zadeldaken overdekt door een plat dak. Het opgaande werk bestaat uit handgevormde baksteen gemetseld in kruisverband. Huize Adama heeft inwendig een draaitrap met gebeeldhouwde trappaal voorzien van slangenkop.

Waardering

Het object is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als vertegenwoordiger van de transformatie van een herenhuis tot een omvangrijk katholiek complex met een meer dan regionale uitstraling, het heeft typologische waarde als vertegenwoordiger van een congregatieklooster met een gecompliceerde bouwgeschiedenis. Het is van architectuurhistorisch belang vanwege de gelaagdheid en opeenvolging van diverse varianten van de katholieke Neogotiek. Het heeft ensemblewaarde vanwege de relatie tot de dorps omgeving. Het is als geheel en als representant van het werk van Soffers zeldzaam.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Opleidingscentrum

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument